

יום הזכרון התשמ"א Memorial day 1981



271

5/1981

אייר התשמ"א

משרד התקשורת השירות הבולאי

MINISTRY OF COMMUNICATIONS
PHILATELIC SERVICES

אנדרטת לוחמי בקעת הירדן

בראש שלוחה של רכס הנמצא מצפון לבקעת פצאל, ניצבת אנדרטה גדולה הבולטת למרחוק.

למקום מוביל כביש המתפצל מכביש בקעת הירדן מזרחה כמה מאות מטרים מצפון למסעף הכביש המוביל למושב פצאל ולמעלה אפרים. זוהי יד ללוחמי צה"ל שחירפו נפשם ונפלו בבקעת הירדן.

לא במקרה הוקמה כאן האנדרטה. היא ניצבת במרכז "ארץ המרדפים", בתפר שבין הגזרה הצפונית והגזרה הדרומית של איזור המלחמות והמרדפים בשנים 1967-1970, וממנה תצפית טובה על נוף הבקעה.

לאחר הדיפת המחבלים מיהודה ושומרון בשלהי שנת 1967 הפכה בקעת הירדן המזרחית לבסיס העיקרי של פעולות החבלה נגד ישראל. חלקים גדולים מהאיזור נשלטו בידי המחבלים ומשם הופגזו ישובי הספר ומוצבי צה"ל. בעד הגבול הארוך והמפותל חדרו חוליות מרצחים שביקשו להגיע אל ריכוזי האוכלוסיה הערבית שעל גב ההר ולתקוף יעדים בתחום ישראל.

בתגובה הקים צה"ל מערכת הגנה משוכללת שתכליתה היתה לחסום לחלוטין את הבקעה. קו הגבול גודר ומוקש ושולבו בו מערכות התראה אלקטרוניות, נסללו כבישים ו"דרכי טשטוש" וגילוי עקבות המחבלים, הוקמו מוצבים והיאחזויות נח"ל בנקודות שולטות ומדי לילה יצאו מארבים לקרבת נהר הירדן. האחריות להפעלת המערכת הוטלה על מפקדת "חטיבת הבקעה" שפעלה במסגרת פיקוד המרכז. החטיבה פיתחה גם שיטת לחימה מיוחדת שזכתה לשם "מרדף" שמטרתה היתה למנוע כל אפשרות של חדירה.

לוחמי החטיבה שכללו יחידות צנחנים וחיל רגלים (סדירים ומילואים) וסיירת של הפיקוד (סיירת "חרוב") דלקו בעקשנות בעקבות המחבלים מרגע הגילוי, ולא הרפו מהם עד לאיתורם. לאחר מכן הסתערו עליהם בחירוף נפש עד שהושמדו או נכנעו. בראש

המרדפים עמדו טובי המפקדים וכמה מהם וביניהם מפקד חטיבה ושני מפקדי גדודים, נפלו בקרב בהסתערם בראש חייליהם. בצד הפעילות ההגנתית בוצעו גם פעולות גמול ומנע בשטח האויב ובמסגרתן פעלו כוחות מהשריון, התותחנים וחיל האוויר. המחבלים נהדפו מבקעת הירדן ואחר כך גם ממורדות המערב של הרי הגלעד. הבקעה נרגעה בספטמבר 1970. במלחמה נהרגו כ-1000 מחבלים וכ-400 נשבו. כן נהרגו כמה מאות חיילי הצבא הערבי הירדני והצבא העיראקי שסייעו למחבלים.

האנדרטה המתנשאת לגובה 21 מ' עוצבה בידי הפסל יגאל תומרקין ונחנכה ביום 28.11.72.

את הדחיפה העיקרית להקמתה נתן אלוף פיקוד המרכז דאז, אלוף רחבעם זאבי. היא עשויה משני מבנים אופקיים מבטון משוח בלבן ומבנה אנכי מפלדה שעיקרו חלקי נשק ורכב קרביים צבועים שחור, שרותכו זה לזה. אמר על כך הפסל: "בשני מרכיבים אלה רציתי להשיג, בבטון – את האיכות של מסה סטאטית – מונומנטאלית, ובפלדה – את התחושה החודרנית. ע"י הניגוד הזה הושגה העוצמה אליה שאפתי. המערך האופקי של האנדרטה הוא מכלול ארכיטקטוני המשמש בראש ובראשונה נקודת זינוק, מעין כן שילוח לזרוע הפלדה המתפרצת".

בצד מכלול הפלדה מזדקר מעין לפיד מסוגן המרמז על השאת המשואות בראש חודש בימי קדם שאחת מנקודותיה היתה על פסגת קרן הסבטה המתנשאת מעל האנדרטה מצפון. משמאל לאנדרטה, רשומים על לוחות שמות 189 לוחמי צה"ל שנפלו בגזרת בקעת הירדן במלחמת ששת הימים ובמלחמת ההתשה. בשנת 1978 נוספו שמות 87 חיילים שנפלו מאז חנוכת האנדרטה, מרביתם בעת מילוי תפקידם, ובתוכם 54 חיילי הצנחנים וחיל האוויר שנספו באסון התרסקות בעת אימונים בליל כ"ג באייר תשל"ז.

אריה יצחקי

vehicles welded together. The sculptor had this to say about his work — "In these two components I wanted the concrete to have the quality of a static-monumental mass and the steel to convey a piercing feeling. Through this contrast I succeeded in obtaining the force I was striving for. The horizontal component of the monument is an architectural ornament which serves, first and foremost as a jumping-off point — a kind of launching pad for the exploding steel arm".

At the side of the steel structure is a sort of stylized torch hinting at the lighting of the New Moon bonfires in ancient times on one of the surrounding peaks. To the left of the monument is a plaque on which are inscribed the names of the 189 men who fell on the Jordan Valley front during the Six-Day War and the War of Attrition. In 1978 a further 87 names were added commemorating those who fell after the dedication of the monument including the 54 parachutists and air force personnel who perished in the helicopter that crashed while on a training mission in 1977.

Arie Izchaki

הבול צוידע געווען דעם 10. יולי 1977
THE STAMP WAS DESIGNED BY D. COHEN, TEL AVIV

Nahal settlements were set up at key points and every night ambushes were laid in the vicinity of the Jordan River. The "Valley Regiment", under Central Command, was responsible for operating the system and it developed its own strategy called "manhunt" which was designed to prevent any infiltration of the area.

The Regiment included paratroopers and infantry (both regular and reserve troops) and a reconnaissance force and they relentlessly pursued the terrorists from the moment they were detected not giving up until they succeeded in tracking down their quarry, attacking them and either killing them or taking them prisoner. Leading each manhunt were some of the army's best fighting commanders and several of them fell in battle, leading the attack on the enemy.

In addition to these defensive measures, a number of retaliatory and preventative attacks were launched into enemy territory by combined forces of armour, artillery and planes. The terrorists were driven out of the Jordan Valley and later, also from the western slope of the Gil'ad Heights. Calm was restored to the Valley in September, 1970. In the course of these operations, 1,000 terrorists were killed and 400 taken prisoner, and several hundred Jordanian and Iraqi troops who aided them, also lost their lives.

The monument which is 21 meters high was designed by the sculptor Yigal Tumarkin and was dedicated on the 28th November 1972. The leading spirit behind the setting up of the memorial was the then C.O. of Central Command, Aluf Ze'evi. It consists of two horizontal structures in whitened concrete and a vertical black steel structure made up of parts of weapons and military

THE MEMORIAL TO THE FIGHTERS OF THE JORDAN VALLEY

On top of a ridge, north of the Pazael Valley, stands a grand monument visible from afar. The site is reached by a winding road leading east off the Jordan Valley road a few hundred meters north of the junction leading to Pazael and Ma'ale Efraim. This is the memorial to soldiers of the Israel Defence Forces who lost their lives in the Jordan Valley.

The memorial was not erected on this particular site by chance. It is situated in the heart of the "manhunt country", between the northern and southern sectors of this region of battles during the years 1967-1970 and it looks out over the greater part of the Valley.

After the terrorists were driven from Judea and Samaria at the end of 1967, the eastern side of the Jordan Valley became the principal base of terrorist attacks on Israel. Large areas were controlled by the terrorists and from them they shelled the border settlements and army outposts. Murdering bands of terrorists infiltrated through the long, winding border, in an effort to reach the Arab settlements situated on the mountain top and from there to go on to attack targets within Israel. In order to counter this, the Israel army constructed a defence system designed to seal off the Valley. The border was fenced and mined and an electronic warning system installed; roads and "track detection strips" were cleared to reveal traces of the terrorists; outposts and